

Bütüncül Hemşirelik Bakımı İçin Metafor Analizi: Bir Puzzle Oluşturmak

Çiğdem KARDAŞ¹, Nigar ÜNLÜSOY DİNÇER²

¹ Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi, Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, Ankara/Türkiye

² Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dalı, Ankara / Türkiye

Öz

Giriş: Hemşirelerin birçok kavramı, içinde barındıran bütüncül hemşirelik bakımın ne olduğunu analiz edebilmeleri için, bütüncül bakım sürecini, bileşenlerini ve etkilerini anlamlandırmaları gerekir. Bu bağlamda hemşirelerin bütüncül bakımı nasıl algıladıklarını belirlemek son derece önemlidir. **Amaç:** Araştırma; hemşirelerin bütüncül hemşirelik bakımına yükledikleri anlamları metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. **Yöntem:** Araştırma; nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik (olgu bilim) desen kullanılarak, Mart-Nisan 2021 tarihlerinde bir eğitim araştırma hastanesinde araştırmaya katılmayı kabul eden 227 hemşire ile gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulan 10 soruluk veri toplama formu ile elde edilmiş, hemşirelerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla 9 soru sorulmuş ve bütüncül bakım kavramına ilişkin metaforları belirlemek amacıyla; "bütüncül hemşirelik bakım ..... gibidir; çünkü ....." cümlesinin tamamlamaları istenmiştir. Verilerin analizi beş aşamalı içerik analizi ile değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Çalışmaya katılmayı kabul eden 227 hemşireden formu eksiksiz dolduran ve metafor-açıklama arasında tutarsızlık olmayan 209 hemşirenin 106 metafor ürettiği görülmüştür. Oluşturdukları bu metaforlar 9 kategoride "güven verici, kapsayıcı, yardım, gereksinim/gerekliklik, zorunlu görev, profesyonellik, ahlaki sorumluluk, önemsiz/değersizlik, yol gösterici/yansımacı" incelenmiştir. Hemşireler %89 oranında pozitif metafor üretmişlerdir. En çok ürettikleri metaforlar; anne (n = 22, %20.8), puzzle/yapboz (n = 15, %14.2), gökkuşağı (n = 6, %5.7), güneş (n = 5, %4.7), aile (n = 5, %4.7)' dir. **Sonuç:** Hemşirelerin bütüncül bakım algısıyla ilgili ağırlıklı olarak olumlu metaforlara sahip olduğu saptanmıştır. Metaforlara ait her bir kategori için olumlu algıların desteklenerek geliştirilmesi, olumsuz algıların değiştirilebilmesi için strateji planlaması yapılmalıdır. **Anahtar Kelimeler:** Bütüncül Bakım, Hemşire, Metafor.

Abstract

Metaphor Analysis for Holistic Nursing Care: Constructing a Puzzle

Background: In order for nurses to analyze what holistic nursing care is, which includes many concepts, it is necessary to make sense of the holistic care process, its components and effects. In this context, it is extremely important to determine how nurses perceive holistic care. **Objectives:** Research; the aim of this study was to reveal the meanings attributed by nurses to holistic nursing care through metaphors. **Methods:** Research; using a phenomenological (phenomenological) design, one of the qualitative research designs, was carried out with 227 nurses who agreed to participate in the research in a training and research hospital between March-April 2021. The data were obtained with a 10-question data collection form created by the researchers, 9 questions were asked in order to determine the demographic characteristics of the nurses and in order to determine the metaphors related to the concept of holistic care; "holistic nursing care ..... like this; because ....." sentence is required to be completed. The analysis of the data was evaluated with a five-stage content analysis. **Results:** Of the 227 nurses who agreed to participate in the study, it was seen that 209 nurses who filled out the form completely and had no inconsistency between the metaphor and the explanation produced 106 metaphors. These metaphors they created were examined in 9 categories: "reassuring, inclusive, helping, need/necessity, compulsory duty, professionalism, moral responsibility, unimportant/worthless, guiding/reflective". Nurses produced 89% positive metaphors. The metaphors most often produced by nurses are; mother (n = 22, 20.8%), puzzle (n = 15, 14.2%), rainbow (n = 6, 5.7%), sun (n = 5, 4.7%), family (n = 5, 4.7%). **Conclusion:** It has been determined that nurses have predominantly positive metaphors about the perception of holistic care. For each category of metaphors, strategy planning should be done in order to support and develop positive perceptions and to change negative perceptions.

Key Words: Holistic Care, Metaphor, Nurse.

Geliş Tarihi / Received: 31.07.2022 Kabul Tarihi / Accepted: 31.05.2022

Correspondence Author: Çiğdem KARDAŞ Enfeksiyon Kontrol Hemşiresi, Dr. Sami Ulus Kadın Doğum, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, Ankara/Türkiye E-Posta: cigdem.kardas11@gmail.com

Cite This Article: Kardaş Ç, Ünlüsoy Dinçer N. Bütüncül Hemşirelik Bakımı İçin Metafor Analizi: Bir Puzzle Oluşturmak. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2022; 15(3): 317-327.

Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi 2021 Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License

İnsan fizyolojik olarak sistemlerin birleşmesi ile oluşan bir varlıktır; yetiştiği, yaşadığı sosyal ve kültürel çevresiyle, yaşadığı duygu durumuyla bir bütündür. Bu bütünün içerisinde biyolojik, psikolojik, spiritüel, sosyal ve kültürel durumu sürekli birbirleriyle etkileşim halindedir. Bahsedilen bileşenler arasındaki pozitif etkileşim insan sağlığının sürdürülmesini ve geliştirilmesini sağlamaktadır (1). İnsanı anlayabilmek ya da tanımlayabilmek için bileşenleriyle birlikte bir bütünü görmek gerekir. Bütünün kendisini oluşturan parçaların toplamından daha fazla olduğunu savunarak bütüncül kavramını ilk defa J. C. Smuts tarafından “Holism ve Evrim” adlı kitabında tanımlanmıştır (2).

Hizmet alanı insan olan hemşirelik mesleğinin de bireyi tüm yönleri ile ele alması gerekliliği yaşanan toplumun popülasyon dinamiği ve teknolojik değişim gibi nedenlerle kaçınılmaz olmuştur (3). Amerikan Bütüncül Hemşireler Birliği (1998) “bireyin bütünüyle iyileşmesini hedefleyen tüm hemşirelik uygulamalarını” bütüncül hemşirelik olarak tanımlamıştır (4). Diğer bir deyişle bütüncül hemşirelik, bütüncül bakım sağlamak için zihin, beden ve ruhu anlayan, hastaların kişisel bakımlarını sağlamalarını destekleyen, kendi güç ve sorumluluklarını kazandırabilmek için çeşitli yöntemler deneyen, hasta ile ilişkilerinde açıklık, eşitlik üzerine kurulu olması gerektiği belirtilmiştir. İyileşme, yardım ve hastanın rahatlığını sağlama, bireyin kendini iyileştirici gücünün artırma ve buna destek olma, bireyi biyopsikososyal, spiritüel varlığı ile bir bütün olarak tedavi etme, sağlık eğitimi ve sağlıklı davranış kazandırma olmak üzere dört temel amacı vardır (5,6).

Bütüncül hemşirelik; aynı zamanda bakım, ilişki ve karşılıklı bağlılığa dayalı yaşam felsefesidir. Hemşire günlük yaşamında ve klinik ortamda kazandığı deneyimlerini bilgi ve becerisiyle, hemşirelik teorileriyle yapılandırarak uygulamalarını gerçekleştirir. Bütüncül uygulamaların hayata geçirilmesinde dikkate alınması gereken, bütüncül felsefe-teori ve etik, bütüncül iletişim, terapötik ortam ve kültürel çeşitlilik, bütüncül eğitim ve araştırma, bütüncül hemşirelikte öz-bakım, bütüncül bakım sürecini kapsayan beş temel değer bulunmaktadır (7).

Bütüncül bakım yeterliliğine sahip olan hemşire, kişinin biricikliğini göz önünde bulundurarak bireyleri bir bütün olarak ele alır. Bütüncül hemşirelik bakımıyla rehabilite/edilen birey kendini tanıması, hastalığı kabullenmesi (8,9), sağlık-hastalık kavramlarını kendi bedenindeki ifadesini fark edebilmesini, iyileşme ve tedavi süresinin kısalması (10,11), sağlığının geliştirilmesi, yaşam kalitesinin artması, daha kaliteli bakım alması gibi olumlu katkıları sağladığı bilinmektedir (12).

Bütüncül bakım yeterliliğine sahip olan ve bütüncül bakım yaklaşımını benimsemiş olan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin artması (8,9), kişiler arası ve ekip üyeleri arasında iletişimin güçlenmesi, empati yeteneğinin artması (11) ve kişisel-mesleki özerkliğin kazanılması (9) gibi birçok katkıları bulunmaktadır. Sonuç olarak bütüncül hemşirelik hem hemşirenin kişisel gelişimi hem de mesleki gelişimi açısından oldukça önemlidir. Bütüncül hemşirelik bakımı ile yapılan bazı çalışmalarda bütüncül bakım ile bakım kalitesi arasında anlamlı ilişki bulunmuştur (13,14). Ülkemizde yapılan bir çalışmada da geleneksel hemşirelik bakımına göre bütüncül hemşirelik bakımının çok yönlü olduğu ve birey üzerinde daha etkili olabileceği sonucuna varılmıştır (15).

Hemşirelerin bütüncül bakımın ne olduğunu analiz edebilmeleri için, bütüncül bakım sürecini, bileşenlerini ve etkilerini anlamlandırmaları gerekir. Bu bağlamda hemşirelerin bütüncül bakımı nasıl algıladıklarını belirlemek son derece önemlidir. Bütüncül bakım kavramının tanımlanması ise klinik performansı iyileştirerek, hemşirelerin bütüncül bakımı sağlamasını teşvik edici olmasını ve bakım kalitesinin artmasını sağlar. Ayrıca hemşirelik eğitiminde eğiticiler ve öğrenciler kavramı daha iyi tanıyarak, eğitimin bütüncül ilkeler ışığında yapılmasına olanak sağlar (16). Ancak bakım psikomotor becerilerin yanı sıra, duyuşsal, öznel ve etik boyutlarıyla bir bütün olması sayılabilir verilerle ölçümünü kısıtlamaktadır (17). Bu bağlamda içinde çok fazla kavramı barındıran bütüncül bakım algısını belirlemek için metaforlardan yararlanılabilir.

Fransızcadan dilimize yerleşmiş olan metafor kelimesi bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma olarak tanımlanmıştır (18). Metafor insanın dünyayı algılayış şeklinin zihninde şekillendirmesidir. Dünyayı anlamak, algılamak ve açıklamak amacıyla dilsel olarak geliştirilmiştir. Lakoff ve Johnson (2005), metaforun özünün bir şeyi başka bir şeye göre anlamak ve tecrübe etmek, somut olmayan bir kavramı kişinin zihninde oluşturduğu algıyla somutlaştırmaktır şeklinde ifade etmiştir (19). Dünyayı, kendimizi ve başkalarını anlama yollarımızdan biridir. Ayrıca metaforlar keşifsel özelliklidir, çünkü daha önce hiç kullanılmamış bir anlamda kelimenin zihnimizde anlamlandırılmasını sağlar. Metaforlar analiz edilmek istenen duygu, düşünce veya kavramların nasıl algılandığını ortaya çıkarmaya yardımcı olur. Soyut olan ve algılanmasında zorluk çekilen kavramlar metaforlar yardımıyla daha kolay anlaşılabilir (19, 20, 21, 22).

Metaforları belirlemek, hemşirelere kendi beceri, bilgi ve tutumlarını daha iyi anlamalarını sağlarken bu özellikleri kendi yaşamlarına, davranışlarına ve uygulamalarına nasıl yansıtacaklarının da farkına varmalarını sağlar. Metaforlar hemşirelerin kendi meslek algılarına yönelik iç görüşünün, duygularının ve düşüncelerinin farkındalığını artırırken bakım verdiği bireylerinde yaşamlarında etki oluşturma fırsatı sağlar (22,23). Hemşirelerin bakım kavramına ilişkin düşüncesini veya nasıl algıladığını metaforlar yardımıyla tarif edilmesi ile kavramın daha iyi analiz edilmesi, daha profesyonel bakım verilmesi, mesleki gelişimin artması ve hemşireliğin bakım konusundaki farklı düşünceleri yansıtmasının ortaya çıkmasını sağladığı bilinmektedir (20,24). Literatürde bütüncül hemşirelik bakımının metaforlar yoluyla açıklandığı çalışmalara rastlanmamıştır. Bu anlamda çalışma orijinal bir çalışmadır. Dolayısıyla hemşirelerin kendi algılarını somutlaştırmasını sağlayarak bireysel ve mesleki için farkındalığının artırılması, daha profesyonel bakım verilmesi, sorunların belirlenmesi, çözüm önerilerinin sunulması ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Amaç

Hemşirelerin, bütüncül bakıma ilişkin farklı bakım yollarını keşfetme, hastaların sağlıklı yaşam davranışlarını sürdürme, davranış değişikliklerini yapma ve sağlık sorunlarıyla başa çıkabilme deneyimlerini metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ancak birçok kavramı özünde birleştiren bütüncül bakıma ilişkin metaforlarla ilgili ülkemizde yapılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada hemşirelerin metaforlar aracılığı ile bütüncül hemşirelik bakımına yükledikleri anlamların analiz edilmesi, hemşirelerin bütüncül hemşirelik bakımı ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları hakkında bilgi edinilmesi hedeflenmiştir.

Araştırmanın Soruları

- Bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hemşirelerin bütüncül bakıma ilişkin geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
- Hemşirelerin ürettikleri metaforların ortak özellikleri bakımından hangi kategorilerden oluşmaktadır?

Yöntem**Araştırmanın Tipi**

Araştırmada bireylerin yaşamlarını nasıl anlamlandırıldığına odaklanılan nitel araştırma desenlerinden, bireylerin ne düşündüklerini/bir olguya ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılan fenomenolojik (olgu bilim) desen kullanılmıştır. Bu desen konu, olay, olgu ya da durumun aslında farkında olunan ancak daha derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olabilmek için olgunun özünün ortaya çıkarılmasını sağlayan bir yöntemdir. Olgu bilimi, araştırılan olgunun anlamına odaklanarak, konuyla ilgili bireylerin deneyimlerinin anlamını ve konuyla deneyimin ilişkisini açıklamak yoluyla ortaya çıkarmaktadır (24,25).

Bu çalışmada da hemşirelerin bütüncül bakıma ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla betimlenmesi amaçlandığı için fenomenolojik (olgu bilim) desen kullanılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma Ankara ilinde 413 yatak kapasitesine sahip çocuk ve kadın doğum hastalarına hizmet veren bir eğitim-araştırma hastanesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni/Örnekleme

Araştırmada herhangi bir örneklem seçimine gidilmemiştir. Kurumda çalışan toplam 414 hemşire araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden, verilerin toplandığı tarihler arasında raporlu, yıllık ya da idari izinli, eğitimde veya görevlendirme de olmayan, veri toplama formunu eksiksiz dolduran 227 hemşire çalışmaya dahil edilmiştir, bu doğrultuda evrenin %55'ine ulaşılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi aşamasında belirtildiği üzere toplam 18 form yetersiz açıklama, metafor-açıklama uyumsuzluğu gibi nedenlerle elenerek çalışma 209 form ile tamamlanmıştır.

Veri toplama Araçları-Geçerlik ve Güvenirlik Bilgileri

Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen veri toplama formu ile Mart-Nisan 2021 tarihleri arasında uygulanmıştır. Veri toplama formunda hemşirelerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla doğum yılı, cinsiyet, medeni durum, çalıştığı klinik, öğrenim durumu, mesleği isteyerek seçme durumu ve meslek memnuniyetini yordayan 9 soru ve bütüncül bakım kavramına ilişkin metaforları belirlemek amacıyla "Bütüncül/holistik bakım .....'a benzer, çünkü ....." (Bütüncül/holistik hemşirelik bakımı deyince ilk aklınıza gelen şey/düşünceyi bir metafor ile tanımlayınız) cümlesi yer almıştır. Katılımcıların boş bırakılan yere akıllarına ilk gelen metaforu yazması istenmiştir ve kendilerine herhangi bir yönlendirme yapılmamıştır. Veri toplama formları yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmış ve yanıtlama süresi yaklaşık 5-8 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi

Toplanan verilerin çözümlenmesinde beş aşamada gerçekleştirilen içerik analizi kullanılmıştır.

Kodlama/adlandırma ve ayıklama aşaması:

Katılımcılardan toplanan formlar öncelikli olarak ayıklama işleminden geçirilmiştir. Eksiksiz toplanan 227 formdaki metaforlar alfabe uyumlu olarak sıralandıktan sonra her biri numaralandırılarak birer kod numarası verilmiştir (MC1, MC2, MC3 gibi). İçerisinden sadece metafor belirtilen, yeterli açıklaması bulunmayan 5 tane form kapsam dışı bırakılmıştır.

Tasnif etme (eleme ve arıtma) aşaması:

Bu aşamada her metafor parçalara ayrıştırılmış, diğer metaforlarla ortak özellikleri, benzerlikleri kontrol edilmiştir. Bunun için metaforlar ve açıklamalar tekrar tekrar okunmuş, gözden geçirilmiştir. Metaforun açıklama kısmı ile metafor arasında tutarsızlık veya bağlantı bulunmayan cevaplar kapsam dışı bırakılmıştır. Örneğin; "Fanus; yaşatmak ve iyiliği için her şeyi yaparsın", "birbirini tamamlamaya; tedaviler hastalığa dayanır." Buna göre 9 form daha elenerek, 213 form kalmıştır.

Kategori geliştirme aşaması:

Tüm formların gözden geçirilip, kodlama ve ayıklama işlemleri yapıldıktan sonra metaforlar, açıklamaları ve açıklamanın ne anlama geldiği dikkate alınarak kategorileştirme aşamasına geçilmiştir. Kategoriler belirlenirken metaforları açıklayan kısmı ayrıca incelenerek anlam metaforunu en iyi temsil edecek kategoriye yerleştirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda toplam 9 kategori (güven verici, kapsayıcı, yardım, gereksinim/gereklilik, zorunlu görev, profesyonellik, ahlaki sorumluluk, önemsizlik/değersizlik, yol gösterici/yansımacı) oluşturulmuştur.

Geçerlik ve güvenirliliği sağlama aşaması:

Bu aşamada da metaforların kavramsal kategorileri temsil edip etmediğini ortaya koymak amacıyla alanında uzman iki akademisyenin görüş ve önerilerine başvurulmuştur. Oluşturulan kategoriler ile uzmanların yaptıkları eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar ve öneriler sonucunda 4 form daha metafor ve anlam tutarsızlığı nedeniyle elenerek toplam 209 form ile çalışma yürütülmüştür. Görüş ayrılığı ve görüş birliği sayıları neticesinde bu çalışmaya özgü olarak %98 oranında güvenirlilik sağlanmıştır.

Verileri bilgisayar ortamına aktarma aşaması:

Bulguların yorumlanması, her bir kavramsal kategoriye ve bu kategorilere ait metaforları içeren tabloların oluşturulması ve katılımcıların demografik bilgileri, metafor ve kategorilerin yüzde değerlerinin hesaplanması amacıyla bilgisayar ortamına veriler girilmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda değerlendirme ve yorumlama yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın etik kurul ve kurum izni çalışma yapılacak olan eğitim araştırma hastanesinin etik kurul komisyonundan 04.02.2021 tarihinde 2020-KAEK-141/091 sayılı ve E-21/02-99 protokol numaralı karar ile alınmıştır. Araştırmayı katılmayı kabul eden hemşirelerden araştırmaya ilişkin bilgilendirme yapıldıktan sonra sözlü ve yazılı onam alınmıştır. Bu çalışmanın yazılmasında araştırma ve yayın etiğine, bilimsel ahlak kurallarına uyulmuş, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda

bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulmuş, çalışmanın içerdiği yenilik ve sonuçlar başka bir yerden alınmamış ve kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır.

Bulgular

Tablo. 1 Demografik Özellikler (n = 209)

Özellikler		n	%
Cinsiyet	Kadın	192	91.9
	Erkek	17	8.1
Medeni Durum	Evli	104	49.8
	Bekar	105	50.2
Çalışma Yılı	1 yıldan az	19	9.1
	1-5 yıl	88	42.1
	6-10 yıl	24	11.5
	11- 15 yıl	22	10.5
	16 yıldan fazla	56	26.8
Öğrenim Bilgisi	Sağlık meslek lisesi	43	20.5
	Ön lisans	11	5.3
	Lisans	150	71.8
	Yüksek lisans	5	2.4
Pozisyon	Servis hemşiresi	93	44.5
	Poliklinik/Sorumlu hemşire	47	22.5
	Yoğun bakım/Acil/Ameliyathane hemşiresi	69	33.0
Çalışma Şekli	Gündüz	55	26.3
	Gece-Gündüz	154	73.7
Hemşirelik Mesleğini İsteyerek Seçme Durumu	Evet	102	48.8
	Hayır	34	16.3
	Kısmen	73	34.9
Meslekten Memnuniyet Durumu	Hiç memnun değil	6	2.9
	Memnun değil	28	13.4
	Kararsız	50	23.9
	Memnun	107	51.2
	Çok memnun	18	8.6
Yaş	$\bar{X} \pm SS$ (min-maks) = 32.03 $\pm$ 9.12(21-58)		

Araştırmaya katılmayı kabul eden, aktif olarak çalışan, formu eksiksiz dolduran ve metafor-açıklama arasında tutarsızlık olmayan 209 hemşirenin demografik özellikleri, bütüncül bakım kavramına ilişkin metafor algıları incelenmiştir.

Araştırmaya katılanların %91.9'u kadın, %50.2'si bekar, %42.1'i 1-5 yıl arasında %26.8'i ise 16 yıldan daha uzun süredir hemşire olarak çalışmaktadır. Katılımcıların %71.8'i lisans mezunu, %44.5'i servis hemşiresi, %73.7'si hem gece hem gündüz vardiyasında çalışmakta olduklarını belirtmişlerdir. Hemşirelerin yaklaşık yarısı (%48.8) hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiklerini, %51.2'sinin mesleklerinden memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların yaş ortalamaları 31.03 $\pm$ 9.12, (min-maks) 21-58'dir (Tablo 1).

Tablo 2. Hemşirelerin Bütüncül Bakım Kavramına İlişkin Metaforları* (n = 209)

Metafor	Sayı	%	Metafor	Sayı	%	Metafor	Sayı	%
Ağaç	4	3.8	Eşek	1	0.9	Orman	1	0.9
Aile	5	4.7	Ev	2	1.9	Oyun Kurucu	1	0.9
Ahtapot	1	0.9	Evren	3	2.8	Örgü Battaniye	1	0.9
Akciğer	1	0.9	Fabrika	1	0.9	Papatya	1	0.9
Alfabe	1	0.9	Fermuar	1	0.9	Pembe Renk	1	0.9
Anahtar	1	0.9	Futbol	2	1.9	Plasenta	1	0.9
Analitik	1	0.9	Galaksi	1	0.9	Puzzle/Yapboz	15	14.2
Anne	22	20.8	Gemi	1	0.9	Robot	3	2.8
Araba	4	3.8	Google	1	0.9	Saat	4	3.8
Araç	1	0.9	Gökkuşağı	6	5.7	Sağlıklı Olmak	1	0.9
Ay	2	1.9	Gökyüzü	1	0.9	Sandalye	1	0.9
Ayna	3	2.8	Güneş	5	4.7	Sargı	1	0.9
Baba	1	0.9	Hizmetçilik	1	0.9	Satranç	3	2.8
Bal Yapmaya	1	0.9	Işık	2	1.9	Sebze Tohumu Ekmek	1	0.9
Baykuş	2	1.9	Kadın	1	0.9	Su	2	2.8
Bel Kemiği	1	0.9	Kahvaltı	1	0.9	Şiir	1	0.9
Beyaz Renk	1	0.9	Kaktüs	2	1.9	Tarla	1	0.9
Beyin	2	1.9	Kalp	2	1.9	Tespah	1	0.9
Biblio	1	0.9	Kan Dolaşımı	1	0.9	Trafo	1	0.9
Bilgisayar	4	3.8	Kardeş	2	1.9	Tren Vagonları	1	0.9
Binanın Temeli	1	0.9	Karpuz	2	1.9	Uçak Kullanmak	1	0.9
Beş Parmak	1	0.9	Kirpi	1	0.9	Vicdan	1	0.9
Bisiklet Zinciri	1	0.9	Kitap	3	2.8	Yapıştırıcı	1	0.9
Bitki	1	0.9	Koltuk Düğmesi	1	0.9	Yel değirmeni	1	0.9
Bukalemun	1	0.9	Komite ile Ortak Karar	1	0.9	Yelpaze	1	0.9
Bulaşık Makinesi	1	0.9	Kütüphane	1	0.9	Yemek Yapmak	1	0.9
Can Suyu	2	1.9	Madalyon	1	0.9	Yemek Yemek	2	1.8
Coğrafya	1	0.9	Makine	4	3.8	Yeniden Doğmak	1	0.9
Çekmece düzenleme	1	0.9	Masa	2	1.9	Yeni doğan	1	0.9
Çiçek	4	3.8	Mavi Renk	1	0.9	Yıldız	2	1.8
Çiçek Yetiştirmek	1	0.9	Merdiven	1	0.9	Yonca	2	1.8
Çocuk	2	1.9	Mevsim	1	0.9	Zincir Halkaları	4	3.8
Deney	1	0.9	Motor	4	3.8			
Dişli Çark	2	1.9	Mum	3	2.8			
Domino Taşları	1	0.9	Müzik Aleti Çalmak	1	0.9			
Dönme Dolap	1	0.9	Oksijen	1	0.9			
Dünya	2	1.9	Okyanus	1	0.9			

*Toplam metafor sayısı: 106

Bütüncül bakım kavramına ilişkin 209 hemşirenin toplam 106 adet metafor ürettiği görülmektedir. Hemşirelerin en çok ürettikleri metaforlar; anne (n = 22, %20.8), puzzle/yapboz (n = 15, %14.2), gökkuşağı (n = 6, %5.7), güneş (n = 5, %4.7), aile (n = 5, %4.7)' dir (Tablo 2).

Tablo 3. Hemşirelerin Bütüncül Bakım Kavramına İlişkin Metaforları ve Kategorileri (n = 209)

Kategori	Metafor ve kodları	Metafor üreten hemşire sayısı	Metafor sayısı*
Güven verici	aile (MC4,5), baba (MC43), kardeş (MC128,129),mavi renk (MC152)	6	4
Kapsayıcı	ağaç (MC1, 55), ahtapot (MC3), aile (MC7, 8), alfabe (MC10), analitik düşünce (MC11), anne ilgisi (MC16), anne (MC14, 26, 28,29,30,31), araba (MC34), baykuş (MC45,46), beyaz renk (MC47), beyin (MC48, 49),bilgisayar (MC53),bir elin beş parmağı (MC57), saat (MC60), bukalamun(MC64), domino taşları (MC78),yonca (MC80),dünya(MC81,82), ev (MC84),evin odaları (MC85), evren (MC87,88,89), fermuar(MC92), futbol oynamak (MC93), galaksi (MC95), coğrafya (MC96), google(MC97), gökkuşağı (MC98,99,100,101,102,182), gökyüzü (MC104), halkalar (MC111), kadın (MC119), koltuk düğmesi(MC138), kütüphane (MC142), makine(MC144,145), bilgisayar(MC149), masa(MC150,151), orman(MC166), oyun kurucu(MC167), örgü battaniye(MC168), plasenta (MC174), puzzle/yapboz (MC177,178,179,180,181,206,207,208,209,210,211,212,213,214,215), robot (MC183,184,185), sandalye (MC191), tesbih (MC201),tren vagonları(MC202),yapıştırıcı (MC216),yemek yapmak(MC219)	81	46
Yardım	aile (MC6), anne (MC12,13,15,19), yonca (MC58), bir müzik aleti çalmak (MC59), bitki(MC63), bulaşık makinesi (MC65), çiçek (MC72), Çiçek yetiştirmek(MC73), yelpaze (MC140), makine(MC147), papatya(MC171)	14	11
Gereksinim/ Gereklilik	akciğerler (MC9), araba (MC35,36), araç (MC37), ay(MC38), bilgisayar (MC51), bilgisayar oyunu(MC52), binanın temeli (MC54), can suyu (MC66, 67), çiçek (MC69), dişli çark (MC76,77), fabrika (MC90),futbol(MC94), trafo (MC115),kahvaltı(MC120), kalp(MC124,125), kan dolaşımı (MC126), mevsim (MC155), motor (MC156,157,159),oksijen(MC163), sağlıklı olmak(MC190), satranç taşının veziri(MC194), su (MC197,198),bel kemiği (MC205), yemek yemek (MC220,221), bisiklet zinciri (MC62), zincir halkaları(MC225,226,227), yenidoğan (MC223)	37	27
Zorunlu görev	anne (MC32), eşek (MC 83), makine (MC146), motor(MC158), gemi(MC164), saat (MC186,187,188), uçak kullanmak(MC203)	9	7
Profesyonellik	ağaç (MC2,56),kitap(MC110), merdiven (MC154),okyanus (MC165), satranç (MC193,195), tarla(MC200), yeniden doğmak (MC222)	9	7
Ahlaki sorumluluk	anne (MC17,18, 20, 21,22, 23, 24, 25,27,172),çocuk (MC74), evlat (MC86), madalyon (MC143), pembe renk (MC173), sargı(MC192), şiir(MC199),vicdan (MC204)	17	8
Önemsiz/ Değersizlik	biblo (MC50), çekmece düzenlemek (MC68), dönme dolap (MC79), hizmetçilik(MC116), Kaktüs(MC122,123), mum(MC160),bal yapmak(MC44), karpuz(MC132,133), Kirpi(MC134)	11	9
Yol gösterici/ Yansımacı	ay ışığı(MC39), ayna(MC40, 41, 42), Çiçek (MC70,71), deney (MC75), güneş(MC105,106,107,108,109), ışık (MC117,118),karanlıkta araba kullanmak(MC127),kitap (MC136,137), komite ile ortak karar (MC139), mum (MC161,162),anahtar (MC189),sebze tohumu ekmek (MC196), yel değirmeni (MC218), yıldız (MC103,224)	25	14

*Bir metafor açıklamalarına göre farklı kodlarla farklı kategorilerde birden fazla kullanılmıştır.

Hemşirelerin bütüncül bakım kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar 9 kategoride incelenmiştir (Tablo 3).

Güven verici, kategorisinde 6 hemşire 4 adet metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım aileye benzer çünkü en kötü zamanında yanındadır (MC 4)."

"Bütüncül bakım mavi renge benzer çünkü güven verir (MC 152)."

Kapsayıcı, kategorisinde 81 hemşire 47 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım beyaz renge benzer çünkü beyazın doğadaki bütün renkleri içinde barındırdığı gibi, holistik hemşirelik bakımı da bireyi bütün yönleriyle ele alınmasını kısa bir cümlenin içinde barındırır (MC 47)."

"Bütüncül bakım gökkuşağına benzer çünkü hastaya çok yönlü bakım verir, birçok ihtiyacını fark eder (MC 182)."

"Bütüncül bakım fermuara benzer çünkü dişleri birleştikçe bütün oluşur (MC 92)."

"Bütüncül bakım yapboza benzer çünkü parçalar tamamlandıkça mükemmel bir bütünlük ortaya çıkar/büyük resmi birleştirince görürüz (MC 210, 207)."

Yardım kategorisinde 14 hemşire 11 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım yelpazeye benzer çünkü hepsi bir arada amacını gerçekleştirir/serinletir (MC 140)."

"Bütüncül bakım makineye benzer çünkü düğmesine basınca harekete geçer ve temizlik işi için yardımcıdır (MC 147)."

Gereksinim/Gereklilik kategorisinde 37 hemşire 27 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım bisiklet zincirine benzer çünkü yol almak ona bağlıdır (MC 62)."

"Bütüncül bakım akciğerlere benzer çünkü kalp, beyin gibi organlarla birlikte çalışır, birbirlerine hayati derecede bağlıdırlar (MC 9)."

"Bütüncül bakım suya benzer çünkü yaşamın devamı için gereklidir/olmazsa olmaz (MC197, 198)."

Zorunlu Görev kategorisinde 9 hemşire 7 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım anneye benzer çünkü ne yaparsanız yapın ne değerlisiniz ne karşılığını alırsınız, yapmakla yükümlü olduğunuzdur göze görünen (MC 32)."

"Bütüncül bakım saate benzer çünkü her saniyenin bir değeri vardır ve bir bütündür, dişlilerden herhangi birinin kırılması tüm saati bozar. Bütüncül hemşirelik kesintiye uğrar (MC 186)."

Profesyonellik kategorisinde 9 hemşire 7 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım tarlaya benzer çünkü her bir karışında farklı bir kazanç vardır (MC 200)."

"Bütüncül bakım ağaca benzer çünkü kökü saldııkça kalite, bilgi, beceri artar (MC 56)."

Ahlaki Sorumluluk kategorisinde 17 hemşire 10 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım anne şefkatine benzer çünkü her ne olursa olsun evladını korur kollar seversin, özveri gösterirsin (MC 172)."

"Bütüncül bakım çocuğa benzer çünkü sahiplenilmek ister (MC 74)."

Önemsizlik/Değersizlik kategorisinde 11 hemşire 9 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir. "Bütüncül bakım bibloya benzer çünkü olmasa da olur (MC 50)."

"Bütüncül bakım kaktüse benzer çünkü neresinden tutsan canın yanar, çok yönlü bakmaya gerek yoktur sadece su versen de büyür (MC 122)."

Yol Gösterici/Yansımacı kategorisinde 25 hemşire 14 metafor üretmişlerdir. Örnek metaforlar şu şekildedir.

"Bütüncül bakım güneşe benzer çünkü birbirinden farklı sayısız canlıya hayat verir. İhtiyaçları bambaşka olsa da güneş genel olarak canlılığının devamını sağlamada bir şekilde etkindir (MC 109)."

"Bütüncül bakım yıldız benzer çünkü yıldızlar gecenin karanlığına yön verir (MC 103)."

Tartışma

Hemşirelerin bütüncül bakım kavramına ilişkin algılarının metaforlarını kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla yaptığımız çalışmada 209 hemşirenin 106 metafor ürettiği görülmüştür (Tablo 2). Hemşirelerin bütüncül bakıma ilişkin 106 farklı metafor üretmeleri algı ve bakış açılarının farklı olduğunu göstermektedir. Üretilen metaforlar incelendiğinde 106 metafordan sadece 12 olumsuz metaforla karşılaşıldığından çalışmamıza katılan hemşirelerin %89'unun bütüncül bakım kavramına ilişkin olumlu algılara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Analiz edilen 106 metafor, 9 kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Güven verici kategorisinde hemşireler; bütüncül hemşirelik bakımının temelinde yatan hemşire-hasta arasındaki güven ilişkisinin önemini mavi renk ve baba gibi kelimelerle zihinlerinde somutlaştırmış olarak yorumlanmıştır. Hastaların yatış süresince onlarla en fazla etkileşim içinde olan hemşirelerin hastasıyla olan ilişkisini olumlu şekilde sağlayabilmesi için güven temelini oluşturabilmelidirler (26,28). Jones (2015) tarafından hastanede yatan hastalar ve onlara bakım veren hemşirelerin kişiler arası güven geliştirme sürecini kavramsallaştırma amacıyla yapılan bir çalışmada etkili hemşirelik bakımı için hemşireye güvenin ihtiyaç olduğu belirtilmiştir (27). Güven duygusunun bütüncül bakım kategorisi olarak tarif edilmesi hemşirelerin hasta ile olan ilişkilerinde güvenin önemini farkında olduğunu söyleyebiliriz.

Kapsayıcı kategorisinde hemşireler yapboz/puzzle, domino taşları, anne, fermuar, gökkuşağı gibi metaforlar ile bütüncül bakımın birbiriyle bağıntılı parçaların birleşmesinden oluştuğunu anlamlandırmışlardır. Bakım hizmetinin sunumunda geleneksel ve bütüncül hemşirelik bakımının karşılaştırılmasının yapıldığı bir derlemede (15) hasta ile ilişkileri geliştirmek, sağlıklı, psikolojik, duygusal, ruhsal, güvenli bir ortamın oluşturulması ve bireyde en optimal iyilik/sağlık halini oluşturabilmek için geniş kapsamlı bütüncül hemşirelik bakımının önemi vurgulanmıştır. Son yıllarda yaşanan küresel salgınlar, savaşlar ve ekonomik güçlükler nedeniyle artan göçlere bağlı küresel alanda etnik köken, din, dil, ekonomik statü gibi çeşitlilik de artmıştır. Sağlık bakım profesyoneli olan hemşireler ise bu çeşitliliğe karşın kapsayıcı davranışlar sergileyerek hastalarına eşitlik ilkesiyle en istedik bütüncül bakımı verebilmelidir (29). Hemşireler bu kategoriyle bütüncül bakım yaklaşımının evrenselliği ve adil yaklaşımın farkında olduklarını göstermişlerdir diyebiliriz.

Yardım kategorisinde hemşireler makine, yelpaze ve bulaşık makinesi gibi objelerle bütüncül hemşirelik bakımını tariflerken aslında hemşirelik mesleğinin tarihsel sürecindeki mesleğin ilk ortaya çıkış nedenlerinden olan insanlığa yardımcı olma duygusunu ortaya çıkarmışlardır. Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada öğrencilerin en çok insanlara yardım etme isteğiyle hemşirelik mesleğini tercih ettikleri belirlenmiştir (30). Hemşirelik mesleğinin en temel duygusu olan başkalarına yardım etmenin bütüncül bakım metaforu olarak anlamlandırılıyor olması araştırmanın beklendiği bir sonucudur.

Gereksinim/gereklilik kategorisinde hemşireler; bütüncül bakımı akciğerler, kalp, zincir halkaları ve oksijen gibi metaforlar ile tanımlayarak bütüncül bakımın sağlığını veya iyilik halinin sürekliliği, insan yaşamı için temel gereklilik olduğuna dikkat çekmişlerdir. Hemşirenin en temel rolü bakım verici rolüdür, hastanın bakım gereksinimlerinin belirlenip bütüncül bakış açısıyla değerlendirilip, ihtiyacı olan bakım hizmetinin sunulması gerekmektedir. Hastaların bireyselliği göz önünde bulundurularak bütüncül bakım planlaması hastaya özgü yapılmalıdır (31). Hemşireler bakım gereksinimlerini belirlerken çeşitli kavram ve kuramlar doğrultusunda hareket ederek kanıtla dayalı bir bakım vermiş olur. Bu anlamda bireyselleştirilmiş bütüncül bakımı planlarken ve uygularken Virginia Henderson Hemşirelik Modeli, Roy Adaptasyon Modeli, Neuman Sistemler Modeli gibi teorilerden faydalanılmaktadır (3). Hemşireler tarafından bütüncül hemşirelik bakımın hayati önem taşıyan en önemli gereksinim/gereklilik olarak metaforlarla açığa çıkarılmış olması sevindiricidir.

Zorunlu Görev kategorisinin metaforları eşek ve saat gibi objelerdir. Hemşireler bütüncül bakımı yük olarak algıladıkları için bu metaforları üretmiş olabilecekleri düşünülmektedir. Yaşlı nüfusun artışıyla birlikte kronik hastalıklarda artış, yoğun bakım ünitelerinde çalışma, uzun mesai saatleri, olması gerekenden daha fazla hastaya bakım verme, hizmet içi eğitim, personel toplantısı, çalışma çizelgelerinin hazırlanması gibi nedenlerle hemşirelerin iş yükünün artışının nedenleri arasındadır

(32). Hemşirelerin hemşirelik bakımına yönelik algılarının incelendiği bir çalışmada hemşirelerin bakımı olumsuz yönde etkileyen faktörler arasında iş yükünün fazla olmasını belirtmişlerdir (17). Bakım odaklı bir mesleğin mensuplarının yaşadıkları zorluklara bağlı olarak bütüncül bakımı kendilerine yük olarak görmeleri meslek geleceği açısından üzücüdür, yaşanan olumsuzluklardan kazanılan deneyimler sonrası büyümenin mesleki gelişime olumlu katkılar sağlaması umut edilmektedir.

Profesyonellik kategorisinde; bütüncül bakım algısını kitap, okyanus ve yeniden doğmak gibi metaforlarla ifade eden hemşireler kendi mesleki deneyimleriyle profesyonelleşme adımlarının atılacağını ima etmişlerdir. Nitekim Ertürk ve Özmen'in 2018 yılında hemşirelerin profesyonel tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda hemşirelerin profesyonel tutumlarını anlamlı şekilde yordayan değişkenlerin mesleki deneyim ve meslekte profesyonel olduğunu düşünme olarak bulmuşlardır (33). Bütünsel hemşirelerin bir başkasını iyileştirme hikayeleriyle ilgili bir çalışmada da iyileşmenin karşılıklı doğasında hem hemşirenin hem de hastanın olumlu değişiklikler yaşadıklarını anlatan ifadelere yer vermişlerdir (34). Bütüncül bakımı farklı deneyim sonuçlarının çıktısı şeklinde profesyonellik olarak değerlendiren hemşirelerin, sosyal ve mesleki yaşantılarının geliştiğini ifade etmeleri hemşirelik mesleği ve toplumsal açıdan umut vericidir.

Ahlaki sorumluluk kategorisinde hemşireler bütüncül bakım kavramını anne, pembe renk ve vicdan gibi metaforlarla tanımlamışlardır. Hemşirelerin verdikleri metaforlar; ahlaki açıdan etkili bakım sağlamak ve yaşanan etik ikilemlerde uygun kararlar alabilmek için ahlaki duyarlılığı içeren sorumluluk bilincine sahip olmanın gerekliliğini anlatmak için kullanılmış olarak yorumlanmıştır. Ahlaki duyarlılık, bireyin etik konuların ve etik açıdan hassas durumlarda kendi rol ve sorumluluklarının farkında olma yeteneği olarak ifade edilmektedir (35). Hemşirelerin ahlaki sorumlulukların artması; kendilerini daha iyi ifade edebilmelerini, hasta savunuculuğu rollerini ve etik karar vermeyi kolaylaştırması açısından önemlidir (36). Yapılan bir çalışmada hemşirelerin hastaların yaşadıkları zorlu deneyimler sırasında onlara destek olma, acılarını hafifletme gibi profesyonel bakım sağlarken ahlaki cesaretin önemini vurgulamışlardır (37). Hemşirelerin meslek yaşantısında yaşadıkları sorunlarla baş edebilmesinde ve otonomisini sağlamasında ahlaki sorumluluk ve cesareten beslendiğini söyleyebiliriz, bu anlamda hemşirelerin bütüncül bakıma yükledikleri anlamın özü, ahlaki sorumluluğu alma gücünden beslenmektedir.

Önemsiz/Değersizlik kategorisinde hemşireler bütüncül bakım algılarına yönelik düşüncelerini biblio, hizmetçilik, kaktüs gibi metaforlar ile anlatmışlardır. Bütüncül bakım vermenin gereksiz olduğunu, verilmese de hasta ya da hemşire için çok önemli olmadığını olumsuz düşüncelerle açıklamışlardır. Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde hemşirelerin iş stresini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada hemşirelerin %75'i yaptıkları işin önemsiz/değersiz gördüklerini belirtmişlerdir (38). Hemşireler tarafından bütüncül bakımın önemsiz/değersizlik kategorisinde değerlendirilmiş olması araştırmanın beklenmedik bir sonucudur, bu durum dikkate alınarak yönetici, dernek, eğitim kurumları tarafından kurumsal ve ulusal çözüm yolları üretilmelidir.

Yol gösterici/Yansımacı kategorisinde hemşireler bütüncül bakımı ay ışığı, ayna, güneş gibi metaforlara benzetmişlerdir. Açıklamalarında ise bütüncül bakımın hastaların hastalığı kabullenışı, uyum sağlayışını, sağlıklı yaşam davranışlarına dahil olmalarını, sağlık sorunlarıyla baş edebilmeyi öğrenebilmeleri için rehber olunması gerektiğini vurgulamak istemişlerdir. Kronik hastalıkları olan hastaların bütüncül hemşire koçluğu ile ilgili deneyimlerinin metaforlar yoluyla analiz edilen bir çalışmada bütüncül hemşirelik koçluğu almış kronik hastalığa sahip hastaların hastalıklarını sürecine uyum, hastalıklarına bakış açısının değişmesi, öz bakım yapmaya cesaretlendirilmesi gibi konularda rehberlik sağladığını belirtmişlerdir (39). Hemşirelerin hastalara özgü oluşturdukları bakım ile onların yaşamlarına dokunması, sağlıklarının kalitesini artırması, onlara yansımacı/yol gösterici davranışlar sergilemesi tüm hemşireler için olması gereken davranışlardır.

Kısıtlılıklar

Sağlık Bakanlığı'na bağlı sadece bir eğitim araştırma hastanesinde çalışan hemşireler ile çalışmanın yapılması araştırmanın sınırlılığı olarak değerlendirilmiştir.

Sonuçların Uygulamada Kullanımı

Hemşirelerin bütüncül bakım kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmak amacıyla yürütülen bu çalışmada hemşireler 106 metafor üretmişlerdir. Ürettikleri metaforlar "güven verici, kapsayıcı, yardım, gereksinim/gereklilik, zorunlu görev, profesyonellik, ahlaki sorumluluk, önemsiz/değersizlik, yol gösterici/yansımacı" olmak üzere 9 kategori başlığı altında toplanmıştır. Hemşirelerin bu kadar çeşitlikte ve %89 oranında pozitif metafor üretmeleri bütüncül bakım algısıyla ilgili farklı ve olumlu görüşlere sahip olduklarının göstergesi olduğunu söyleyebiliriz.

Ayrıca hemşireler; bütüncül bakımın güven ilişkisi çerçevesinde terapötik etkileşim ile oluşturulması, farklılıklar karşısında kapsayıcı ve eşitlik ilkesiyle yaklaşılması, insanlara yardım etme, ahlaki sorumluluk bilinciyle bakımın şekillendirilmesi, gereksinim/gerekliliklerinin öznel farkındalıklarının artırılması, profesyonel davranışların özümserenek hastalara yol gösterici/yansımacı bir bütüncül bakımın sunulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra bakım sunulan alanda yaşanan sorunların zorunlu görev ya da önemsiz/değersizlik gibi olumsuz bakım davranışı algısına neden olduğunu belirtebiliriz. Bu çalışma doğrultusunda;

- Hemşirelerin mesleki ve benlik bilincinin güçlendirilmesi için kurumsal, ulusal politikalar geliştirilmesi,
- Çalışılan kurumda hemşirelerin motivasyonlarının artırılması için çalışma şartlarının iyileştirilmesi,
- Bütüncül bakım farkındalığı oluşturmak için yönetici ve akademisyen hemşireler tarafından hizmet içi eğitimlerle hemşireler desteklenmesi,
- Bütüncül bakımın olumsuz algılanmasının nedenlerinin araştırılması,
- Bu çalışma bir eğitim araştırma hastanesinde çalışan hemşireleri kapsadığından, hemşirelerin algılarını ve farkındalıklarını artırmak için gelecek çalışmalarda daha geniş popülasyonlarla çalışma yapılarak yaygınlaştırılması önerilir.

Bilgilendirme

Yazarların katkı oranı beyanı şu şekildedir: fikir ve kavram NÜD, ÇK; tasarım NÜD, ÇK; denetleme ve danışmanlık NÜD; veri toplama ve işleme ÇK; analiz ve yorum NÜD, ÇK; kaynak taraması NÜD, ÇK; makalenin yazımı NÜD, ÇK; eleştirel düşünme NÜD, ÇK. Araştırmanın etik kurul izni bir eğitim araştırma hastanesinin etik kurul komisyonundan 04.02.2021 tarihinde 2020-KAEK-141/091 sayılı ve E-21/02-99 protokol numaralı karar ile alınmıştır. Araştırma ile ilgili herhangi bir projeden ya da firmadan destek alınmamıştır. Araştırmanın bütçesi araştırmacılar tarafından karşılanmıştır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Herhangi bir firma ile çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

1. Öz F. Sağlık Alanında Temel Kavramlar. 2. Baskı. Ankara: Mattek Matbaacılık; 2010. 10-15.
2. Smuts J.C. Holism and Evolution. 3. Baskı. Reprinted by Kessinger Publisher. New York: The Macmillan Company;1926. 84-100.
3. McCaffrey R, Reinoso H. Transformational leadership: A model for advanced practice holistic nurses. J Holist Nurs 2017, 35(4): 397-404.
4. What is holistic nursing? [online]. 2021 <http://www.ahna.org/About-Us/What-is-Holistic-Nursing> Erişim Tarihi: 21 Mart 2021.
5. Frisch NC, Rabinowitsch D. (2019). What's in a Definition? Holistic Nursing, Integrative Health Care, and Integrative Nursing: Report of an Integrated Literature Review. Journal of Holistic Nursing, 37(3), 260–272.
6. Vibe M D, Bell E, Merrick J, Omar H A, Ventegodt S. Ethics and holistic healthcare practice. Pediatrics Faculty Publications 2009, 25-32.
7. Mariona C. Holistic nursing: Scope and standards of practice. İçinde Dossey B, Keegan L. editors. Holistic Nursing: A Handbook For Practice. Canada: Jones and Barlett Publishers; 2016. 59-83.
8. Takase M, Teraoka S. Development of the holistic nursing competence scale. Nurs Health Sci 2011, 13: 396-403
9. McEvoy L, Duffy A. Holistic practice – A concept analysis. Nurse Educ Pract 2008, 8 (6): 412-419.
10. Aydın A, Hiçdurmaz D. Holistic nursing competence scale: Turkish translation and psychometric testing. Int Nurs Rev 2019; 66: 425– 433
11. Thompson E A, Quinn T, Paterson C, Cooke H, McQuigan D, Butters G. Outcome measures for holistic, complex interventions within the palliative care setting. Complement Ther Clin Pract 2008, 14(1): 25-32
12. Zamanzadeh V, Jasemi M, Valizadeh L, Keogh B, Taleghani F. Effective factors in providing holistic care: a qualitative study. Indian J Palliat Care 2015, 21(2): 214
13. Rajabpour S, Rayyani M, Mangolian shahrbabaki P. The relationship between Iranian patients' perception of holistic care and satisfaction with nursing care. BMC Nurs 18, 48 (2019).
14. Albaqawi HM, Butcon VE, Albagawi BS, Dayrit RD, Pangket P. (2021). Holistic nursing care among operating room nurses: Strengthening the standard of practice in Saudi Arabia. Belitung Nursing Journal, 7(1), 8–14.
15. Korkut B. S, Biçer S. Holistik hemşirelik bakımı. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi 2019, 4 (1), 25-29
16. Jasemi M, Valizadeh L, Zamanzadeh V, Keogh B. A concept analysis of holistic care by hybrid model. Indian J Palliat Care 2017, 23(1), 71.
17. Gül Ş, Dinç L. Hastaların ve hemşirelerin hemşirelik bakımına yönelik algılarının incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2018, 5(3), 192-208.
18. Türk Dil Kurumu Sözlüğü. [online]. 2021. <https://www.tdk.gov.tr> Erişim Tarihi: 21 Mart 2021
19. Lakoff G, Johnson M. Metaforlar (Hayat, Anlam ve Dil). 2. Baskı. Ertuğrul Uzun. İstanbul: İthaki Yayınları; 2015. 158-186.
20. Özveren H, Özden D, Gülnar E. Hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik algısı: bir metafor analizi. Sağlık Bilimleri Dergisi 2018, 27 (2), 162-169.
21. Güneş C, Tezcan R. Metafor nedir, ne değildir? metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi. 4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi; 2021. 1-14.
22. Karadağ I Ş, Kaya Ş D. Hekim ve hemşirelerin mesleki algılarının metafor analizi yöntemi ile karşılaştırmalı değerlendirmesi. Nobel Medicus 2020, 16(3):35-49.
23. Sharoff L. The power of metaphors: Images of holistic nurses. Holist Nurs Pract 2009, 23(5): 267-275.
24. Kale E, Çiçek Ü. Hemşirelerin kendi mesleklerine ilişkin metafor algıları. Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi 2015, 3(2): 142-151.
25. Kocabıyık OO. Olgubilim ve gömülü kuram: Bazı özellikler açısından karşılaştırma. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 2016;6(1):55-66
26. Ozaras G, Abaan S. Investigation of the trust status of the nurse–patient relationship. Nurs Ethics 2018, 25(5): 628-639.
27. Jones SM. Making me feel comfortable: developing trust in the nurse for mexican americans. West J Nurs Res 2015, 37(11): 1423–1440.
28. Wassenaar A, Boogaard Mvd, Hooft Tvd, Pickkers P, Schoonhoven L. Providing good and comfortable care by building nurses views regarding their role in patients perception of safety in the intensive care unit. J Clin Nurs 2015,(24): 3233-3244
29. Bonnie JS, Brent R. MacWilliams, Leslie Neal-Boylan. Becoming inclusive: a code of conduct for inclusion and diversity. J Prof Nurs 2017, 33 (2): 102-107.
30. Türk G, Adana F, Erol F, Çevik Akyıl R, Taşkiran N. Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçme nedenleri ile bakım davranışları algısı. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2018, 7(3): 1-10.
31. Holistic Nursing Research. [online]. 2021. <http://www.ahna.org/Research>. 03 Nisan 2021
32. Özsayın F S, Van Giersbergen M Y. Hemşireler için güvenli-etkin istihdamın geliştirilmesi, sürdürülmesi ve iş yükü planlamalarında kanıt temelli uygulamalar. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi 2018, 34(1): 118-132.
33. Ertürk C, Özmen D. Hemşirelerin profesyonel tutumlarını yordayan değişkenlerin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi [online]. 2018, 11 (3): 191-199. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/752761>. Erişim Tarihi: 12 Nisan 2021
34. Enzman H. M, Wardell DW, Engebretson J, Zahourek R, Smith MC. Holistic nurses stories of healing of another. J Holist Nurs 2015, 33(1):27-45.
35. Ohnishi K, Kitaoka K, Nakahara J, Välimäki M, Kontio R, Anttila M. Impact of moral sensitivity on moral distress among

- psychiatric nurses. *Nurs Ethics* 2018, 26(5): 1473-83.
36. Kovancı M, Hiçdurmaz D. Ahlaki cesaret: tanımı, ahlaki sıkıntı ve ahlaki duyarlılık ile ilişkisi ve geliştirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 2021, 11 (1): 96-102.
37. Sadooghiasl A, Parvizy S, Ebadi A. Concept analysis of moral courage in nursing: A hybrid model. *Nurs Ethics* 2018, 25(1): 6-19.
38. Küçük S, Yağmur, B. Yenidoğan yoğun bakım ünitesi hemşirelerinin iş stresini etkileyen faktörler ve algılanan iş stresi düzeyleri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2018, 6(72):142-152.
39. Delaney C, Barrere C, Bark L. A metaphor analysis of holistic nurse coaching experiences of chronically disordered patients. *Holist Nurs Pract* 2020, 34 (1): 24-34.